

Prijelazni instrument
Europske unije za Hrvatsku

STRATEGIJA PRILAGODBE KLIMATSKIM PROMJENAMA

*Jačanje kapaciteta Ministarstva zaštite okoliša i energetike
za prilagodbu klimatskim promjenama te priprema
Nacrta Strategije prilagodbe klimatskim promjenama*

www.prilagodba-klimi.hr

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE
OKOLIŠA I ENERGETIKE

eptisa
Adria d.o.o.

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO ZAŠTITE
OKOLIŠA I ENERGETIKE

eptisa
Adria d.o.o.

Prijelazni instrument, Jačanje kapaciteta Ministarstva zaštite okoliša i energetike za prilagodbu klimatskim promjenama te priprema Nacrta Strategije prilagodbe klimatskim promjenama

Ekonomija i klimatske promjene – dostupni financijski instrumenti EU

Jelena Drndić
Zadar 15.3.2017.

Ovaj projekt financira Europska unija

Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost Eptisa Adria d.o.o. i ne predstavlja nužno stav Europske unije.

EUROPSKI STRUKTURNI I INVESTICIJSKI FONDOVI

Kohezijska politika

KOHEZIJSKI FOND

STRUKTURNI FONDOVI

EUROPSKI FOND
ZA REGIONALNI
RAZVOJ

EUROPSKI
SOCIJALNI FOND

EUROPSKI POLJOPRIVREDNI FOND
ZA RURALNI RAZVOJ

EUROPSKI FOND ZA POMORSTVO I
RIBARSTVO

www.strukturfondovi.hr

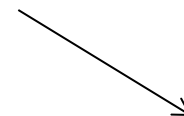
EUROPA 2020
11 tematskih ciljeva

KOHEZIJSKA POLITIKA

EUROPSKI STRUKTURNI I INVESTICIJSKI FONDOVI – ESI
FONDOVI
2014.2020.

EFRR
KF

OP
„KONKURENT
NOST I
KOHEZIJA”
(OPKK)

ESF

OP „UČINKOVIT
I LJUDSKI
POTENCIJALI”
(OPULJP)

EFPR

OP ZA
POMORSTVO I
RIBARSTVO

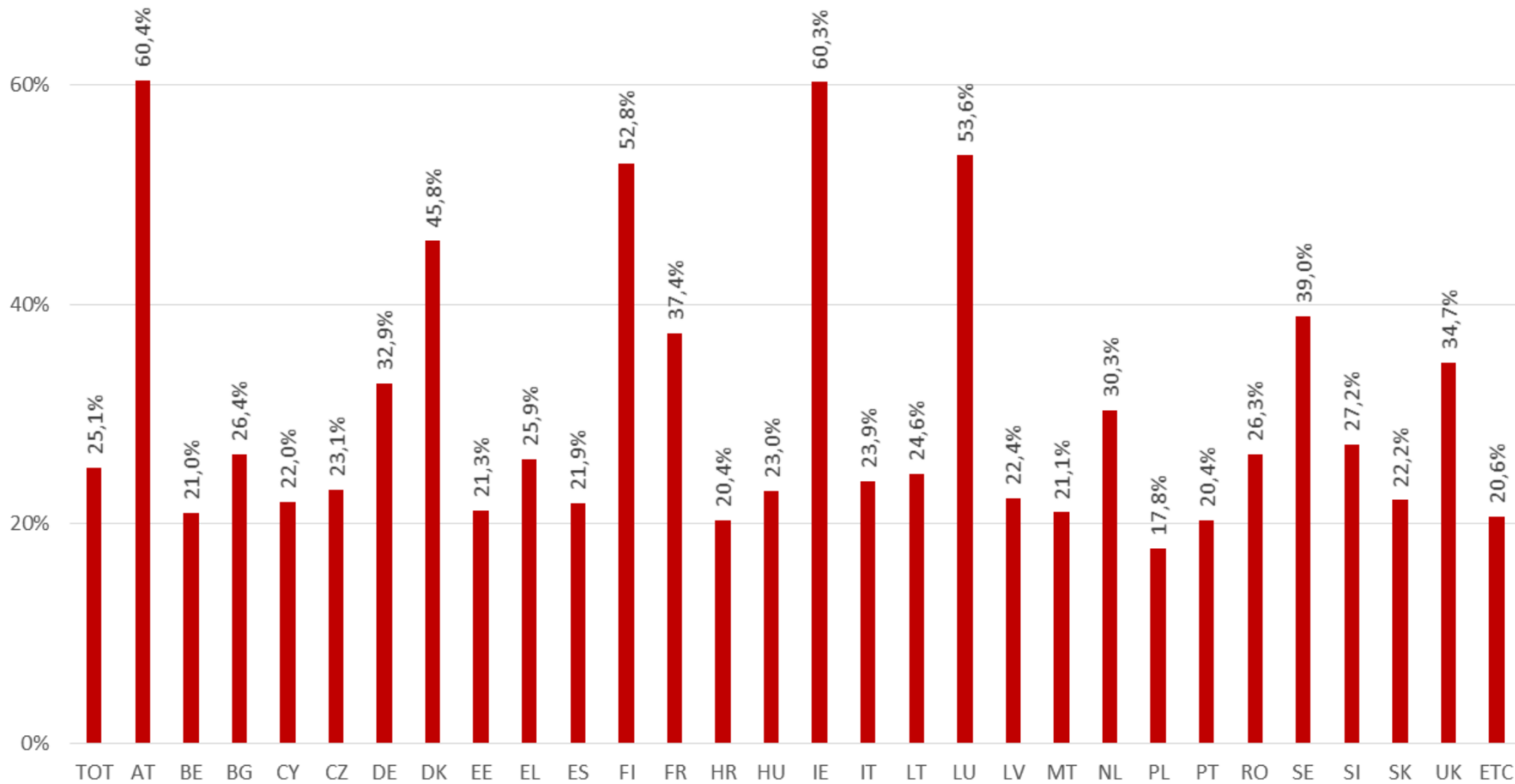
EPFRR

PROGRAM
RURALNOG
RAZVOJA

Podrška klimatskim aktivnostima kroz ESIF 2014-2020

Fond/Program	EU 28 ukupno (milijuni EUR)	Udio za ublažavanje klimatskih promjena (%)	Udio za prilagodbu klimatskim promjenama (%)	Udio aktivnosti koje indirektno utječu na klimatske promjene (%)	Ukupni udio vezan uz klimatske aktivnosti	Hrvatska - ukupni dio vezan uz klimatske aktivnosti (%)
Europski fond za regionalni razvoj (EFRR)	187.469	15,9	1,6	1,7	19,8	20,4
Kohezijski fond (KF)	63,393	21,1	4,7	2,0	28,8	15,6
Europski socijalni fond (ESF)	82,223	1,4	-	-	1,4	0,3
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)	98,619	5,5	7,6	44,0	57,1	44,7
Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EFPR)	5,749	-	-	-	17,7	18,2
Ukupno	444,126	11,2	3,0	10,7	25,1	20,4
Europska teritorijalna suradnja	9,129	11,2	4,7	4,8	20,6	
Sveukupno	453,318	11,2	3,1	10,6	25,1	

Podrška klimatskim aktivnosti kroz ESIF po zemljama članicama EU

Sredstva za klimatske aktivnosti po tematskim ciljevima

Tematski cilj		EU 28 % udjela ESIF-a u klimatskim aktivnostima	Hrvatska % udjela ESIF u klimatskim aktivnostima
1	Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija	1,5	1,9
2	Jačanje pristupa i korištenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija		
3	Jačanje konkurentnosti MSP, poljoprivrednog sektora (EPFRR) te sektora ribarstva i akvakulture (EFPR)	0,7	1,5
4	Podrška približavanju prema ekonomiji temeljenoj na niskim emisijama CO ₂ , u svim sektorima	34,3	32,5
5	Promicanje prilagodbe klimatskim promjenama, prevencija te upravljanje rizicima	6,5	13,4
6	Zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa	42,4	29,7
7	Promicanje održivog prometa te uklanjanje uskih grla na ključnoj infrastrukturi prometne mreže	9,7	15,6
8	Promicanje zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage	1,2	0,2
9	Promicanje socijalnog uključivanja i borba protiv siromaštva		
10	Ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje		
11	Jačanje institucionalnih kapaciteta i učinkovita javna uprava	0,1	

Pregled okvirnih područja djelovanja u TC4, TC5 i TC6

TC	EFRR/KF	EFPRR - Poljoprivreda i ruralni razvoj	EFPR – Ribarstvo i akvakultura
4	- Promicanje proizvodnje i distribucije OIE i mjera EnU u industriji, u javnom sektoru i u kućanstvima; - Skladištenje energije, smart gridovi; - Promicanje strategija nisko-ugljičnog razvoja za sva područja, a posebno u urbanim područjima, uključujući promociju održive mobilnosti i smanjenja vezanog vremena prilagodbe - Promicanje istraživanja, inovacija i usvajanja nisko-ugljičnih tehnologija - Razvoj bio-ekonomije sa jakom komponentom vezanom za klimatske promjene	- Povećanje energetske i resursne učinkovitosti, otpornosti na klimatske promjene u području <u>poljoprivrede, prehrambenog i šumarskog sektora</u> - Održivo <u>upravljanje zemljištem, vodama i tlima</u> - Smanjenje emisije amonijaka i metana iz poljoprivrede i povećanje sekvenciranja CO2 iz poljoprivrede i šumarstva - Promocija OIE u poljoprivredno-prehrambenom sektoru i općenito u ruralnim područjima - Održiva proizvodnja biomase, uspostava bioplinskih postrojenja, konverzija prema energetskim usjevima	- Povećanje upotrebe obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti u području ribolova i akvakulture - Povećanje energetske učinkovitosti plovila i jedinica za obradu u području ribolova
5	- Razvoj nacionalni strategija prilagodbe klimatskim promjenama - Investicije u povećanje kapaciteta prilagodbe u urbanim područjima - Prevenција, upravljanje rizicima i katastrofama u slučaju suša, poplava, šumskih požara, toplinskih valova, obalnih erozija - Razvoj alata za otkrivanje i upozoravanje te aktivnosti javnog osvještavanja - Sektorske mjere usmjere na povećanje otpornosti na katastrofe	- Upravljanje tlima i sprečavanje degradacije tala, sprečavanje emisija stakleničkih plinova - Održivo upravljanje vodama i smanjenje pritiska na vodne resurse od navodnjavanja - Smanjenje klimatski uzrokovanih šteta u poljoprivredi - Pošumljavanje požarom degradiranih područja - Prevenција izbijanja požara i upravljanje katastrofama - Poboljšanje upravljanja rizicima koji se odnose na nepovoljne klimatske uvjete (visoke temperature, suša, poplava i obalna erozija) i podizanje svijesti o rizicima - Povećanje kapaciteta prilagodbe ekosustava vezanog za poljoprivredu i šumarstvo	Nije relevantan
6	- Energetska i resursna učinkovitost u području upravljanja vodama, tlom, otpadom i zrakom - Održavanje i obnova zelene infrastrukture - Održivi urbani razvoj, urbana regeneracija, čišćenje zagađenih površina, rehabilitacija brown-field površina, zaštita od poplava - Sinergija sa TO5 u prevenciji, upravljanju rizicima i sustavima uzbunjivanja, održavanju zdravih ekosustava i staništa, očuvanju biološke raznolikosti.	- Učinkovito <u>upravljanje vodama</u> i smanjenje onečišćujućih tvari u vodama, <u>sprečavanje erozije tla</u> - Održivo upravljanje šumama, povećanje šumskog pokrova - Poticanje očuvanja biološke raznolikosti kroz organski uzgoj, oporavak, održavanje i poboljšanje ekosustava vezanog za poljoprivredu i šumarstvo - Poticanje sekvenciranja ugljika i smanjenje emisija u poljoprivredi i šumarstvu	- Energetska i resursna učinkovitost u području ribolova i akvakulture - Restauracija i očuvanje bioraznolikosti morskog i kopnenoga vodnog područja, stvaranje novih radnih mjesta u “blue” ekonomskom sektoru, prilagodba

Financiranje mjera **ublažavanja** klimatskih promjena kroz OP

Konkurentnost i kohezija (EFRR)

TC	Prioritetne osi	Mjere ublažavanja klimatskih promjena	Ukupna alokacija za investicijske prioritete u RH u EUR
1b	Promicanje poslovnih ulaganja u inovacijama i istraživanjima te razvoj veza i sinergija između poduzeća, IR centara i visokog obrazovanja	- Poticaji za uvođenje energetskeg i resursnog sustava upravljanja u poduzećima - Pilot projekti energetskeg pregleda tvrtki - Poticaji inovacijama usmjereni na ublažavanje klimatskih promjena	330.470.426
4a	Promicanje proizvodnje i distribucije energije iz obnovljivih izvora energije	- Demonstracijski projekti za nove energetske tehnologije i korištenje OIE - Poticaji za ulaganja u manja energetska postrojenja koja koriste biomasu, hidroenergiju ili energiju vjetra kao pogonsko gorivo - Pilot projekti stabilizacije dalekovodne mreže poput projekata pohranjivanja energije, primjene pametnih distribucijskih sustava, inteligentnim upravljanjem opterećenjem i inteligentna kontrola mreže, pametne mreže i pametna brojila	RH tek treba definirati mjere/aktivnosti u sklopu ove prioritetne osi
4b	Promicanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u poduzećima	Pilot i demonstracijski projekti energetske učinkovitosti, uštede energije i korištenje OIE u poduzećima koje može uključivati modernizacija i obnovu opreme vezane za opskrbu el. energijom, opreme za grijanje i hlađenje	100.000.000
4c	Podupiranje energetske učinkovitosti, pametnog upravljanja energijom i korištenje obnovljivih izvora energije u javnoj infrastrukturi, uključujući javne zgrade te u stambenom sektoru	- Poticaji za energetske obnovu javnih zgrada – izolacija toplinske ovojnice, zamjena stolarije - Poticaji za korištenje OIE u javnim zgradama - Poticaji za povećanje energetske učinkovitosti javne infrastrukture poput javne rasvjete i postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda	411.810.805
4e	Promocija niskougljičnih strategija urbanih područja i održive urbane mobilnosti	- Poticaji za planiranje održive urbane mobilnosti - Poticaji za stanice i terminale koje mogu osigurati pomak prema održivom transportu - Poticaji za kupovinu osobnih vozila s niskom emisijom i poticaji za biciklističku infrastrukturu	RH tek treba definirati mjere/aktivnosti u sklopu ove prioritetne osi
7c	Razvoj i poboljšanje okolišno prihvatljivih i niskougljičnih prometnih sustava	- Poticaji za ulaganja u javna prijevozna sredstva s niskom emisijom i za ulaganja u biciklističku infrastrukturu - Poticaji za ulaganja u objekte i sredstva prijevoza na unutarnjim vodnim plovnim putevima	RH tek treba definirati mjere/aktivnosti u sklopu ove prioritetne osi

Financiranje mjera **prilagodbe** klimatskim promjenama kroz OP Konkurentnost i kohezija (EFRR, KF)

TC	Prioritetne osi	Mjere prilagodbe klimatskim promjenama	Ukupna alokacija za investicijske prioritete RH u EUR
5a EFRR	Podupiranje ulaganja za prilagodbu na klimatske promjene, uključujući pristupe temeljene na ekosustavu	- Planiranje i izgradnja ili obnova mjera zaštita od poplava - Izrada studija procjene klimatskih utjecaja, ranjivosti i rizika na regionalnoj i lokalnoj razini; Izrada karata područja u riziku od poplava i odrona - Izrada sustava za praćenje klimatskih promjena; Izrada regionalnih strategija za integrirano upravljanje obalnim područjem s ciljem sprječavanja i minimiziranja rizika od klimatskih promjena; Izgradnja štitova za priobalnu zaštitu i stabilizaciju obale u području gdje je došlo do erozije ili području kojem prijeti porast razine mora; Nabava opreme sprječavanje erozije tla uzrokovane morem - Ulaganja u unapređenje i razvoj sustava upozoravanja i informiranje o prijetnjama i operacijama spašavanja	30.396.147
5i KF	Potpora ulaganjima za prilagodbu klimatskim promjenama	- Razvoj i modernizacija infrastrukture i ICT sustava za praćenje i upozoravanje na ozbiljne hidro-meteorološke fenomene kako bi se zaštitili od rizika povezanih sa klimatskim promjenama (uglavnom vezanih uz poplave i eroziju obale) - Izgradnja ili obnova infrastrukture kako bi se smanjio utjecaj od ekstremnih vremenskih pojava - Aktivnosti vezane uz upravljanje poplavnim rizicima i aktivnosti vezane uz zaustavljanje negativnih posljedica erozije obale poput izgradnje brana i nasipa za zadržavanje pijeska, potpornih zidova i sl. - Intervencije za zaštitu i poboljšanje biološke raznolikosti u odnosu na učinke klimatskih promjena	RH tek treba definirati mjere/aktivnosti u sklopu ove prioritetne osi
5b EFRR	Promicanje ulaganja koja se odnose na posebne rizike, osiguranje otpornosti na katastrofe i razvoj sustava za upravljanje katastrofama	- U mnogim slučajevima slične kao pod 5a - Aktivnosti vezane za radove na otklanjanju rizika i pripremi planova upravljanja rizicima vezanim uz poplave, šumske požare, obalne erozije i erozije tla i sl. - Jačanje svijesti o rizicima, sustavima upozoravanja i kriznom upravljanju	215.000.000
6d EFRR	Zaštita i obnova bioraznolikosti i tla te promocija "ecosystem services" kroz Natura 2000 i zelenu infrastrukturu	- Zelena infrastruktura (poput obnavljanja prirodnih poplavnih područja) koja postiže višestruke koristi, uključujući elemente prilagodbe poput zaštite od poplavnih rizika i efekt skladištenja ugljika. - Ponovno uspostavljanja prirodnih poplavnih područja je uključeno i kroz 5a, 5b i 6d	RH tek treba definirati mjere/aktivnosti u sklopu ove prioritetne osi

Primjer aktivnosti/mjera OP Konkurentnost i kohezija (EFRR i KF)

Prioritetna os 5 - Klimatske promjene i upravljanje rizicima

Investicijski prioritet:

IP 5a - Podupiranje ulaganja za prilagodbu na klimatske promjene, uključujući pristupe temeljene na ekosustavu

Aktivnosti

- mjere za poboljšanje kvalitete i raspoloživosti podataka uključujući istraživanja vezana uz utjecaje klimatskih promjena i prilagodbu
- jačanje administrativnih i tehničkih kapaciteta javnih ustanova
- komunikacijske strategije, radionice i javne događaje, pripremu i dijeljenje edukacijskih materijala, savjetovanje stanovništva, internetske informacijske portale itd.
- pripremanje akcijskih planova za prilagodbu klimatskim promjenama na lokalnim razinama, integracija mjera prilagodbe u sve strateške i razvojne dokumente, razvoj planova za sprječavanje učinaka klimatskih promjena u sektorima koji su osjetljivi na klimatske promjene i razvoj metoda za provedbu mjera prilagodbe.

Korisnici

javne ustanove koje se bave klimatskim promjenama i utjecajima, Hrvatske vode, tijela lokalne vlasti, NVO-ovi, znanstvene i akademske institucije.

Investicijski prioritet:

IP 5b - Promicanje ulaganja koja se odnose na posebne rizike, osiguranje otpornosti na katastrofe i razvoj sustava za upravljanje katastrofama

- programi podizanja svijesti o rizicima, promicanje i obrazovanje te priprema specifičnog projekta u sektorima koji su zahvaćeni najuobičajenijim katastrofalnim događajima i koji su prepoznati u postojećim nacionalnim strateškim dokumentima
- razvoj organizacijskih sustava i kapaciteta za zaštitu od svih katastrofa i organizacija upravljanja
- nabava i izgradnja opreme i infrastrukture za smanjenje štete od katastrofa odnosno odgovora na katastrofe
- mjere za upravljanje rizicima od poplava

Korisnici

Državna tijela i organizacije odgovorne za upravljanje rizicima/katastrofama i prikupljanje podataka, Hrvatske vode te regionalna i lokalna tijela vlasti.

Raspodjela sredstava za klimatske aktivnosti unutar EFPR – OP Pomorstvo i ribarstvo

Prioriteti Unije		TC	Hrvatska % udjela ESIF u klimatskim aktivnostima
1	Poticanje okolišnog održivog, resursno učinkovitog, inovativnog, konkurentnog i na znanju utemeljenog ribarstva	3,4,6,8	34,4
2	Poticanje okolišno održive, resursno učinkovite, inovativne, konkurentne i na znanju utemeljene akvakulture	3,4,6,8	21,9
3	Poticanje provedbe ZRP-a	6	13,8
4	Povećanje zaposlenosti i teritorijalne kohezije	8	7,5
5	Poticanje stavljanja na tržište i prerade	3	16,1
6	Poticanje provedbe integrirane pomorske politike	6	0,4
Alokacija za klimatske aktivnosti u milijunima EUR			46 (18,22%)
Ukupna alokacija za EFPR			252,6

Primjer mjera iz OP za pomorstvo i ribarstvo (EFPR)

Prioritet Unije I. Poticanje okolišno održivog, resursno učinkovitog, inovativnog, konkurentnog i na znanju utemeljenog ribarstva

Specifični cilj 1. Smanjenje utjecaja ribarstva na morski okoliš, uključujući izbjegavanje i smanjenje u najvećoj mogućoj mjeri, neželjenog ulova

Naziv mjere

Ograničavanje utjecaja ribolova na morski okoliš i prilagođavanje ribolova zaštiti vrsta

Pokazatelj

Mjere očuvanja, smanjenje utjecaja ribarstva na okoliš i prilagodba ribarstva na zaštitu vrsta

Naziv mjere

Energetska učinkovitost i ublažavanje klimatskih promjena

- 9 projekata do 2018., 30 do 2023.

Raspodjela sredstava za klimatske aktivnosti unutar Programa Ruralnog razvoja (EFPRR)

Prioriteti Unije		Mjera	Alokacija RH u MEUR	RH % udjela u klimatskim aktivnostima
2	Jačanje isplativosti poljoprivrednoga gospodarstva i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama		573,24	
3	Promicanje organizacije lanca opskrbe hranom, uključujući preradu i plasiranje poljoprivrednih proizvoda na tržište, dobrobit životinja te upravljanje rizikom u poljoprivredi		278,96	
3b	Olakšavanje ulaska poljoprivrednika s odgovarajućom izobrazbom u sektor poljoprivrede, a pogotovo generacijske obnove	M05, M17	174.79	2,9
4	Obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom		657,63	
4a	Obnovu, očuvanje i povećanje bioraznolikosti, uključujući u područjima mreže Natura 2000.i u područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima i poljoprivredu velike prirodne vrijednosti, kao istanje europskih krajobraza	Poljoprivreda M01, M02, M04, M10, M11, M13 Šumarstvo M01, M02, M08	605,63 51,99	9,2
4b	Bolje upravljanje vodama, uključujući upravljanje gnojivima i pesticidima			9,2
4c	Sprečavanje erozije tla i bolje upravljanje tlom			9,2
5	Promicanje učinkovitosti resursa te poticanje pomaka prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika otpornom na klimatske promjene u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru		200,60	
5a	Povećanje učinkovitosti u korištenju voda u poljoprivredi			-
5b	Povećanje učinkovitosti u korištenju energije u poljoprivredi i preradi hrane			-
5c	Olakšavanje opskrbe i korištenja obnovljivih izvora energije, nusproizvoda, otpada, ostataka i drugih neprehrambenih sirovina u svrhu biogospodarstva	M04	94,05	3,9
5d	Smanjenje emisija stakleničkih plinova i amonijaka koje uzrokuje	M04, M10	89,31	3,7
5e	Poticanje pohrane i sekvenciranja ugljika u poljoprivredi i šumarstvu	M10	17,23	0,7
6	Promicanje društvene uključenosti, suzbijanja siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima		468,24	
6b	Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima	M07, M19	333,42	5,7
RH Alokacija za klimatske aktivnosti u milijunima EUR				45
EU28 prosjek Alokacija za klimatske aktivnosti u milijunima EUR				57

Primjer mjere iz Programa ruralnog razvoja (EFPRR)

MJERA 4 – ULAGANJE U FIZIČKU IMOVINU

Podmjera 4.1.

Potpورا za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva

Tip operacije

1. Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava

Korisnici

- Fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika
- Proizvođačke grupe/organizacije

Prihvatljivi troškovi

Gradnja, opremanje, nova mehanizacija, sustavi za navodnjavanje

Tip operacije

3. Korištenje obnovljivih izvora energije

Korisnici

Fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika

Prihvatljivi troškovi

- ulaganja u građenje i/ili opremanje objekata za proizvodnju energije, objekata za prijem, obradu i skladištenje sirovina, za obradu, preradu, skladištenje, transport i primjenu izlaznih supstrata za organsku gnojidbu.

*do 20% bodova više za klimatske aktivnosti

MJERA 4 – ULAGANJE U FIZIČKU IMOVINU

Podmjera 4.3. i Podmjera 4.4.

Potpore za ulaganja u infrastrukturu vezano uz razvoj, modernizaciju ili prilagodbu poljoprivrede i šumarstva

Tip operacije

1. Investicije u osnovnu infrastrukturu javnog navodnjavanja

Korisnici

Jedinice područne (regionalne) samouprave

Prihvatljivi troškovi

- gradnja cjelovitog sustava navodnjavanja (akumulacije, kanali, površinska i/ili podzemna drenaža kao elementi funkcionalne cjeline projekta, crpne stanice, cjevovodi, distribucijska mreža, nadzorno upravljački sustav, itd.)

Visina potpore (u kunskoj protuvrijednosti)
Od 150.000 do 15.000.000 EUR.

Intenzitet potpore

Do 100 % vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta

Potpore neproizvodnim ulaganjima vezanim uz postizanje agro-okolišnih i klimatskih ciljeva

Tip operacije

1. Neproizvodna ulaganja vezana uz očuvanje okoliša

Korisnici

- poljoprivredna gospodarstva
- javne ustanove i tijela
- JLS i civilne udruge koje se bave zaštitom kulturnih vrijednosti i zaštite okoliša.

Prihvatljivi troškovi

- ulaganje u izgradnju terasa, podizanje suhozida i živica, uklanjanje invazivnih stranih vrsta, nabava električnog pastira s opremom i/ili autohtonog pastirskog psa, izgradnja novih i obnova postojećih nastambi za stoku na području prirodne rasprostranjenosti velikih zvijeri, obnova staništa važnih za očuvanje bioraznolikosti na poljoprivrednom zemljištu...

Visina potpore

Od 600 do 150.000 EUR

Intenzitet potpore

Do 100 % troškova

Mjere

M04	Ulaganja u fizičku imovinu 4.1 Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva -Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava -Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš -Korištenje obnovljivih izvora energije 4.2 Potpora za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda -Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima -Korištenje obnovljivih izvora energije 4.3 Potpora za ulaganja u infrastrukturu vezano uz razvoj, modernizaciju i prilagodbu poljoprivrede i šumarstva -Ulaganja u šumsku infrastrukturu -Korištenje vode u poljoprivredi -Komasacija poljoprivrednog zemljišta 4.4 Potpora za neproduktivna ulaganja povezana s ostvarenjem ciljeva poljoprivrede, okoliša i klimatskih promjena
M08	Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje isplativosti šuma 8.1 Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u pridobivanju drva i šumsko uzgojnim radovima; 8.2 Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u predindustrijskoj preradi drva. 8.3 Konverzije degradiranih šumskih sastojina i šumskih kultura; 8.4 Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture. 8.5 Marketing drvnh i ne drvnh šumskih proizvoda.
M10	Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene 10.1 Plaćanja obveza povezanih s poljoprivredom, okolišem i klimatskim promjenama -Obrada tla i sjetva na terenu s nagibom za oranične jednogodišnje kulture -Zaravnjivanje trajnih nasada -Očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti -Pilot mjera za zaštitu kosca (<i>Crex crex</i>) -Pilot mjera za zaštitu leptira -Uspostava poljskih traka -Održavanje ekstenzivnih voćnjaka -Održavanje ekstenzivnih maslinika -Očuvanje ugroženih izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja 10.2 Potpora za očuvanje i održivu uporabu i razvoj genetskih resursa u poljoprivredi sadrži 1 tip operacije -Očuvanje, održivo korištenje i razvoj genetskih resursa u poljoprivredi
M11	Ekološki uzgoj 11.1 Plaćanja za prijelaz na ekološke poljoprivredne postupke i metode 11.2 Plaćanja za održavanje ekoloških poljoprivrednih postupke i metoda
M13	Plaćanja povezana s područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima

Financiranje mjera vezanih za klimatske promjene kroz EFPRR u području **poljoprivrede**

Mjere vezane za klimatske promjene	Mjere	Prioritet	Prilagodba /Ublažavanje
Tla i zemljišta			
Prevenција erozije	M10, M13	4c	P
Upravljanje tlom	M10, M11	4c, 4a, 5e	P/U
Pohrana/sekvestracija ugljika u tlu. Povećanje organske tvari u tlu.	M10	4c, 5e	U/P
Pomak prema ili održavanje intenzivne ispaše na močvarnim tlima	M11, M13	4a, 4b, 4c, 5d	U/P
Diversifikacija biljnih vrsta (daljnje ozelenjivanje)	M13	4a, 4c	P/U
Obnova zemljišta	M10	4a, 4c	P/U
Obnova močvarnih područja	M04, M10	4a, 4b, 4c, 5d	U/P
Poboljšanje upravljanja zemljištem kroz bolje prikupljanje podataka i upravljački sustav	M04	4a, 4b, 4c	P/U
Biljke, priroda i bioraznolikost			
Zaštita i upravljanje prirodom	M10	4a	P/U
Zaštita i upravljanje bioraznolikošću	M11	4a	P/U
Osiguranje od štetnika i bolesti	M17	3b, 4a	U/P
Promocija novih kultivara	M04	4a	P/U
Voda			
Vodna učinkovitost	M10, M11	4b, 5a	P
Poboljšane tehnike i tehnologije navodnjavanja	M04	4b, 5a	P
Nasipavanja, sprječavanje poplava i upravljanja vodnim tokovima	M04, M13	4b, 5a	P
Stoka i gnojivo			
Poboljšano upravljanje gnojem i gnojivom	M10, M04	4b, 4c	U/P
Uzgoj i genetski izvori	M10	5d, 4b	P/U
Energetika			
Mjera poboljšanja energetske učinkovitosti na farmama	M04	5b	U/P

Financiranje mjera vezanih za klimatske promjene kroz EFPRR u području šumarstva

Mjere vezane za klimatske promjene	Mjere	Prioritet	Prilagodba/Ublažavanje
Vezanje ugljika kroz promjenu upravljanja šumama	M15, M08	5e, 4a	P/U
Vezanje ugljika kroz pošumljavanje	M08	5e, 4a	U/P
Očuvanje i/ili poboljšanje šumskih genetskih resursa	M15	5e, 4a	P
Poboljšanje gospodarenja šumama (planovi, prakse, prikupljanje podataka)	M15	4a, 5e	P/U
Obnova šuma nakon požara i zaštita od požara	M08	4a	P/U
Očuvanje biološke raznolikosti i/ili staništa u šumama	M08	4a, 5e	P/U
Proizvodnja bioenergije/obnovljive izvore energije	M08	5c, 5e	U/P
Šumska industrijska inicijativa (uglavnom učinkovitost i korištenje ostataka i otpada)	M08	5c, 5e	P/U

IZVRSNA
ZNANOST

INDUSTRIJSKO
VODSTVO

DRUŠTVENI
IZAZOVI

1. Zdravlje, demografske promjene i kvaliteta života
2. Sigurnost hrane, održiva poljoprivreda i šumarstvo, istraživanje mora, pomorja i unutarnjih voda i bioekonomija
3. Sigurna, čista i učinkovita energija
4. Pametni, zeleni i integrirani promet
- 5. Klimatska aktivnost, okoliš, učinkovitost resursa i sirovine**
6. Uključiva inovativna i promišljena društva
7. Sigurna društva

POTPROGRAM OKOLIŠ

POTPROGRAM KLIMATSKE
AKTIVNOSTI

Prioritetna područja

- Ublažavanje klimatskih promjena
- **Prilagodba klimatskim promjenama**
- Upravljanje i informacije na području klime

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO ZAŠTITE
OKOLIŠA I ENERGETIKE

eptisa
Adria d.o.o.

HVALA

jdrndic@eptisa.com